

родитѣ. Нека се изтегли мечътъ на справедливостта, щото всѣки народъ да придобие своето наследство. Време е да се приготвятъ всички народи за окончателна борба. . . Забравете враждитѣ, интригитѣ, религиознитѣ и расови суевѣрия! Съберете се, имайки една мисълъ — мисълъ за отмъщение, за свобода, и смѣло атакувайте вашитѣ тирани!“ Все по това време, 1862 г., той поставя като мото на студията си по българския черковенъ въпросъ френскитѣ думи, които приведохме вече, за неотмѣнна зависимостъ между свобода, наука и народенъ напредѣкъ. Всичкото е тамъ, какъ да се достигне до тази свобода, предпоставка на образование и култура, безъ да се рискува съ придобити вече обществени и икономически блага.

Оглеждайки се наоколо, или правейки екскурзия въ миналото, Селимински вижда въ 1855 г. „петъ най-силни и най-враждебни неприятели“ на българския народъ. Тѣ сж: „турското кръвожадно и варварско управление, фанариотската и антinationална иерархия, новообразуваната партия у народа (грѣкоманитѣ-чорбаджии), таксидиотитѣ-монаси и учителитѣ на незрѣлата младостъ“. Тѣзи петъ фактори били въ борбата си противъ народа въ пропорция 5:1, а въ силата си 5³:1³. „Ето, братя, причината, дето нашиятъ народъ не можа да извърши никога нѣщо велико за себе си. . . О, колко щастливи сж онѣзи народи, които сж могли да иматъ тѣзи свои фактори за своя полза! . . . Блаженъ е народътъ, който никогажъ не е билъ въ подобно изпитание; а пѣкъ най-блаженъ е, който дори не знае за сжществуването на тѣзи злини.“ Въ краткия си очеркъ върху черковния въпросъ отъ 1860 г. Селимински свежда враговетѣ на българския народъ (т. е. на неговата просвѣта, свобода и общественъ напредѣкъ) къмъ три главни категории, къмъ три „безмилостни тирании“: турската, френската и чорбаджийската. И той се съгласява въ тази точка не само съ указанията на Раковски въ „Горски пѣтникъ“ (1857) и „Изступленъ дервишъ“ (1858), но и съ историко-политическата критика на нѣкои западни учени къмъ срѣдата на XIX вѣкъ, които смѣтатъ за най-върли неприятели на цивилизацията царската, аристократическата и духовната власть. „Сжществуватъ три вида тирании“, пише Селимински, като се позова на едно съчинение на Henri Lecouturier отъ 1850 г., — „три вида тирании, посадени въ нивата на невежеството и